

at Bathseba ge-
vorm eigenlij-
zekering, door
vers. Daar in
orden zou „ver-
Gelderen beten
bij het gebruik
of v. Gelderen
sel andere hem
lofte aan Bath-
sen, niets west
zich van den

at David Adoma
nd. Hij spreekt
d hebben: „Ado-
l op mijn troon
rijs aan, dat er
eroopen wor-
terwijf van, dat
is had gesteld
nwege mijnheer
is uw knecht
i van mijnheer
i op den ouder-
g mochten heb-
verwijf van zijn
u.
eze historie een

wijzen uit wal
meer vertaald
aar: „terwijl ze

igen: „Waarom
is?“ De nieuwe
„Waarom is het
?“
odschapper me-
rijt een klok-
pen“, aldus de
eer den natuur-
rant gij zijt een
hoodschappen“,
ig, waarin Ado-

per op Adoma's
rof v. Gelderen
ke heer koning
ki“. Jawel, di-
ap en wel deze
er toont daarin
ij verbloemt het
staad. De bood-
neutraal heb-
leer, de koning
maakt“. (1:43).
idde volgens de
is, daar zal niet
en volgens Prof.
st, zal er geen
(1:52).

ord in 2:9 zoo-
ngestraft laten“
voorspraak bij
vrouw zal om-
de Stv, tot de
dat het konink-
d zijn aangezien
zijn; hoewel he-
eders geworden
hem geworden“
men dit vandel
meester had ge-
is het konink-
oor wie nadenkt
dan zou Adoma
lf in tegenspraak
rvult in de ver-
ij weef, dat hij
en op mij het
et, dat ik koning
gchap zich om-
gevallen, omdat
t was“. De ge-
geboorte volge-
regel kwam in
Onder het vol-
ichting. Maar de

Nog zijn er enkele studies met vertaling over
gedeelten van het Oude Testament verschenen.
Wij hebben ze echter niet bij de hand.
En om ze te laten komen en ook daarover nog
eenige artikelen te schrijven, lijkt ons onnoodig.
Het materiaal, dat wij aangaande het Oude Tes-
tament verzamelden, leverde overstelpende
bewijzen, dat een verbeterde bijbelvertaling niet
mag uitblijven.
Wij kunnen het ons eenvoudig niet voorstellen,
dat iemand, na van dit alles kennis genomen te
hebben, nog zou volhouden: de Statenvertaling is
goed genoeg.
En indien er nog iemand was, zou hem terecht
de vraag kunnen worden gesteld: heeft gij wel
waarlijk voor het Woord?

anders voor: „Ga naar Anototh op uw landgoed,
Al zijt gij des doods schuldig, toch zal ik u voor-
loopig niet ombrengen, wijl ge de ark van den Heere
heere voor mijn vader hebt uitgedragen en wijl ge ge-
duldig leed“. Hier ontvangt Abjathar juist de
blijde tijding, dat hij naar zijn landgoed mag gaan.
Want hoewel hij des doods schuldig is, zal het
vonnis over hem voorloopig niet worden uitgevoerd.
Zoo zouden wij kunnen voortgaan.
Maar liever bieden wij nog een heele pericoop
gaten lezers ter vergelijking aan.
Hier volgt 1 Kon. 3:16-28, bekend als: Salo-
mo's eerste recht.

16. Toen kwamen er twee vrouwen, die hoeren waren, tot den Koning; en zij stonden voor zijn aangezicht.

17. En de ééne vrouw zei: „Och, mijn heer! ik en deze vrouw wonen in één huis; en ik heb bij haar in het huis gebaard.“

18. Het is nu geschied op den dertien dag na mijn ha-
men, dat deze vrouw ook ge-
baard heeft; en wij waren te-
samen: geen vreemde was met
ons in dat huis, behalve ons
meest in het huis.“

19. En de zoon dezer
vrouw is des nachts gestor-
ven, omdat zij op hem gelegen
had.

20. En zij stond ter midder-
nacht op, en nam mijnen zoon
van bij mij, als uwe dienst-
maagd sleep, en leide hem in
haar schoot, en haren doo-
den zoon leide zij in mijnen
schoot.

21. En ik stond in den mor-
gen op, om mijnen zoon te
zoeken, en zie, hij was dood;
maar ik heb in den morgen
op hem, en zie, het was mijn
zoon niet, dien ik gebaard
had.

22. Toen zeide de andere
vrouw: „Nee, maar die leven-
de is mijn zoon, en de doode
is uw zoon; giet daarentegen
zeide: „Nee, maar de doode
is uw zoon, en de levende
is mijn zoon! Alzo spraken
zij voor het aangezicht des
Koninga.“

23. Toen zeide de Koning:
„Hoe zegt dit is mijn zoon,
die leeft, maar uw zoon is
het, die dood is; en die zegt:
Nee, maar de doode is uw
zoon, en de levende mijn zoon.“

24. Verder zeide de Koning:
„Haal mij een zwaard; en zij
trachten een zwaard voor het
aangezicht des Koninga.“

25. En de Koning zeide:
„Daarom dat levende kind
is tweeden; en geeft de een
een helft, en de andere een
helft.“

26. Maar de vrouw, welke
men de levende was, sprak
tot den Koning (want haar
verwantschapsgevoel ontloed
was over haar zoon, — en
zeide: „Met uw verlof, mijn-
heer, geeft haar het levende
kind, maar doodt het in geen
geval!“ — terwijl de andere
zeide: „Zoomin van u als
van mij zal hij wezen; snijdt
door!“

27. Toen antwoordde de Ko-
ning, en zeide: „Geef aan die
het levende kind, en doodt
het gezins; die is zijne
moeder.“

28. En geheel Israël hoorde
dat oordeel, dat de Koning
gevoeld had, en vreesde voor
het aangezicht des Koninga;
want zij zagen dat de wijsheid
God in hem was, om recht te
doen.

Nog zijn er enkele studies met vertaling over
gedeelten van het Oude Testament verschenen.

Wij hebben ze echter niet bij de hand.

En om ze te laten komen en ook daarover nog
eenige artikelen te schrijven, lijkt ons onnoodig.

Het materiaal, dat wij aangaande het Oude Tes-
tament verzamelden, leverde overstelpende
bewijzen, dat een verbeterde bijbelvertaling niet
mag uitblijven.

Wij kunnen het ons eenvoudig niet voorstellen,
dat iemand, na van dit alles kennis genomen te
hebben, nog zou volhouden: de Statenvertaling is
goed genoeg.

En indien er nog iemand was, zou hem terecht
de vraag kunnen worden gesteld: heeft gij wel
waarlijk voor het Woord?

— Schrift en Schriftbeschouwing.

I.

Bekend is het woord van Dr Kuyper: tusschen
de Ethischen en ons ligt de Schrift.

Men heeft zich van de zijde der Ethischen daar-
aan gestooten.

Men verdedigde zich, dat men evenzeer de Schrift
handhaafde, ja nog meer eerbied voor haar koes-
terde dan de Gereformeerde.

Want — zoo ging men voort — de Gereformeerde
blijft aan de letter hangen. Maar wij vragen naar
den geest van den bijbel. De eerste doodt, de laatste
maakt levend.

Ook sommigen onder de Gereformeerden, die
naar meer toenadering tot de Ethischen stonden,
vonden het oordeel van Kuyper te hard.

Er werd zelfs voorgesteld om het te veranderen
in: tusschen de Ethischen en ons ligt de Schrift-
beschouwing.

Dit onderscheid tusschen Schrift en Schriftbe-
schouwing moet ook in de laatste dagen weer die-
nen om vonnis te strijken over de besluiten van
de Asser Synode.

Deze Synode zou Schrift en Schriftbeschouwing
hebben vereenzelvigd.

Dat zou dan tot bedenkelijke gevolgen hebben
geleid en nog bedenkelijker gevolgen na zich
slepen.

De Gereformeerde Kerken zouden hierdoor het
reformatische spoor geheel bijster zijn geworden.

Immers, zoo redeneerde men: de Schrift is Gods
werk en daarom onfeilbaar. Maar de Schriftbeschou-
wing is menschenwerk, is subjektief en derhalve
gebrekkelig. Wie een andere Schriftbeschouwing dan
de Gereformeerde is toegedaan, raadt daarom de
Schrift nog niet aan. Ook al verschilt men in
zienswijze over de Schrift, men kan toch van ge-
lijken eerbied voor de Schrift vervuld zijn. Voor

„verketting“ bestaat niet de minste reden. Het
geschil loopt alleen over subjektieve opvattingen.

Wij willen deze bedenking eens onder de oogen
zien.

Voor ditmaal bepalen wij er ons toe met een
eenvoudig voorbeeld de ongerijmdheid van zulk
een redeneering aan te toonen.

Het onderscheid tusschen Schrift en Schriftbe-
schouwing wordt natuurlijk ook door ons aanvaard.
Het is allerminst een nieuwe vondst.

Maar de konklusies, welke bovengenoemde op-
vatting trekt, moeten door ons ten eenenmale wor-
den verworpen.

Zij maakt niet alleen een onderscheiding tusschen
Schrift en Schriftbeschouwing, maar een scheiding.
God werkt door de Schrift op ons in.

Zij dringt zelfs door „tot de verdeling der ziel
en des geestes en der samenvoegselen en des
mergs“ (Hebr. 4:12).

Wij moeten daarop reageeren met onze gansche
persoonlijkheid. Ook met ons kennen. Wij hebben
als denkende en willende persoonlijkheden ons die
Schrift eigen te maken en daaraan uiting te geven
op velerlei wijze, ook in onze beschouwing.

Maar nu is het ver vandaar, dat elke persoonlijke
reaktie op de Schrift goed zou zijn. Er zijn reakties,
welke tegen de Schrift ingaan. Zelfs staat het
geloof in de persoonlijkheid er geen borg voor,
dat de reaktie zuiver is. Zij kan verkeerd, dwalend
zijn.

Elke verkeerde reaktie, elke verkeerde Schrift-
beschouwing tast de Majesteit van het Woord aan.
Zij laat de Schrift niet ongemoeid, maar keert
zich tegen de Schrift.

Niet maar tegen de Schriftbeschouwing van an-
deren, maar tegen de Schrift zelf.

En wie dan ziet, hoe anderen, b.v. de Ethischen,
een onjuiste Schriftbeschouwing voorstaan, kan niet
lakoniek verklaren: wij verschillen met hen in
Schriftbeschouwing, maar wordt door de liefde tot
Gods Woord gedrongen naar het geestelijke zwaard
te grijpen en hen hierop aan te vallen: zij be-
zondigen zich aan de Schrift zelf.

Op gelijke wijze als boven is aangegeven zou
men ook kunnen spreken van Christus en Christus-
beschouwing.

Christus is niet alleen Gods werk, maar Hij
is de Zoon van God, Hij is zelf God.

Als wij dien Christus door persoonlijk geloof
leeren kennen, hebben wij een beschouwing aan-
gaande Hem. Ook zij, die niet in Hem zijn als een
rank in den wijnstok, hebben een beschouwing.

Zou men het nu aandurven te redeneeren: ja,
ziet gij, al die beschouwingen zijn subjektief, zijn
menschenwerk. Daarom moet men het verschil in
Christusbeschouwing niet te hoog opnemen. Men
behoort er liever van overtuigd te zijn, dat elke
Christusbeschouwing gebrekkelig is en uit het be-
wustzijn van dat gebrek meer te leven.

Waar belandt men dan?

O, zeker, eerst zal men het verschil in Christus-
beschouwing tusschen hen, die men voor geloof-
vigen houdt, zoo veel mogelijk zoeken te verkleinen.

Het hoort zoo aangenaam, zoo breed, zoo broe-
derlijk aan: wij hebben eenzelfde Christus en
onze beschouwingen omtrent Hem zijn slechts
secundair.

Maar allengs sluit men er al meerderen bij in.

En het komt voor, dat men hen, die uitdrukkelijk
verklaarden geen christenen te zijn, toch tegen
hun wil in de voorste rijen der christenen een
plaats gaf.

Immers, de Christusbeschouwing komt er niet
zoo op aan?

Onze Heiland zelf dacht er anders over.

Hij vroeg Zijn discipelen naar hun Christusbe-
schouwing.

Wat dunkt u van den Christus, Wiens
Zoon is Hij?

Deze vraag, door Hemzelf gesteld, wordt al de
eeuwen door herhaald.

Er werden Christusbeschouwingen Hem genoemd,
die beleedigend voor Hem waren: Elia, de profeet.
Maar Petrus werd om Zijn Christusbelijdenis,

die immers een Christusbeschouwing vertolkte, zal-
lig gesproken.

De Christusbeschouwing moet ondanks alle be-
perktheid aan Christus zelf beantwoorden, anders
tast zij Zijn eer aan.

Daarom moeten wij den Geest bidden om ons tot
steeds zuiverder Christusbeschouwing te leiden,
opdat wij Hem door een onzuivere beschouwing
niet langer smaadheid aandoen.

En zouden wij dan den moed hebben om te
meenen: op de Christusbeschouwing komt het niet
zoo zeer aan? Die is toch maar subjektief!

En toch, dat is de fatale konsequentie van de
scheiding tusschen Schrift en Schriftbeschouwing.

Dan moeten wij die toepassen op alle objecten
der Goddelijke openbaring, zelfs tot op God-Drie-
eenig toe.

Ja, bij den inhoud der openbaring komt het
onaannemelijke van zulk een standpunt nog te
sterker uit.

Immers, wij kennen God niet anders dan door
openbaring. Als men nu tegenover die kennis van
de openbaring een zeer gereserveerde houding aan-
neemt, omdat ze beschouwing, Schriftbeschouwing
is, hoe onverschillig moet men dan niet staan
tegenover een Christusbeschouwing, die op de
Schriftbeschouwing gebaseerd is. Dat is dan een
beschouwing van een beschouwing. Dus al bijzon-
der betrekkelijk.

Zulk een gebruik maken van het onderscheid
tusschen Schrift en Schriftbeschouwing leidt on-
herroepelijk tot relativisme, tot subjektivisme, tot
scepticisme.

De twijfel wint het van het geloof.

— Acta.

Een woord van hulde aan de Scribae der Gene-
rale Synode van Assen mag niet achterwege blijven,
waar de Acta reeds nu de pers verlieten.

Zij hebben spoed achter het werk gezet.

Gelijk wij reeds aankondigden, bevatten deze Acta
niets nieuws en behoefde men hun verschijning niet
af te wachten, om zich een oordeel over de be-
sluiten te vormen.

Alleen is er in opgenomen het kerkrechtelijke
rapport en zijn ook de Latijnsche citaten in het
dogmatische rapport, waarover wij in het vorige
nummer schreven, vertaald.

Deze Acta bieden het groote gemak, dat men nu
alles, wat een officieel karakter draagt, hier bijeen
heeft.

Daarom zullen zij voor velen een begeerenswaar-
dig bezit zijn.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Speculatie.

II.

Tot m'n leedwezen moest ik de vraag over spe-
culatie een week langer op antwoord laten wachten
dan de inleiding beloofde.

Kon het antwoord nu maar des te meer be-
vredigen.

Helaas, ik vrees, dat het niet geven zal, wat
onze inzender ervan hoopt.

De groote moeilijkheid bij de beantwoording van
de vraag, of speculatie een christen geoorloofd
is, ligt in de onbelyndheid van het begrip „spe-
culeeren“.

De etymologische beteekenis van het woord,
waarmee ik in zulke gevallen altijd graag begin,
leidt hier evenmin tot een preciese definitie als
zijn gebruik, al wijst ze wel de richting, waarin
ze gezocht moet worden.

Wat die etymologische beteekenis betreft — ik
vermoed (bij yergissing houd ik me voor terecht-
wijzing door beter-ingelichten aanbevolen) dat die
moet afgeleid — niet van het Latijnsche speculati
(van specula: kijktoren) dat „rondzien“, „uitkijken“
beteekent, en waarvan „speculatie“: bespiegeling,
en „speculatief“: bespiegeland, afstammen — maar
van „specula“, het verkleinwoord van spes: hoop,
dat zooveel beduidt als „een geringe hoop“, „een
klein kansje“.

Speculeeren en speculatie als handelstermen
zouden dan de teekenachtige aanduiding zijn van
een wijze van handeldrijven, waarbij men slechts
een geringen kans maakt op het behalen van winst,
en — noodzakelijke keerzij — groot gevaar loopt
voor schade. En omdat men zich natuurlijk niet
blootstelt aan groot gevaar voor schade, bij geringe
kans op voordeel, tenzij het voordeel groot genoeg
is om het er op te wagen, is speculeeren dan de
naam voor elk ondernemen, waarbij men ter wille
van een grove, maar zeer onzekere winst, een
groot of kleiner bezit in de waagschaal stelt.

En met deze omschrijving van het begrip specu-
latie, naar de etymologische beteekenis van het
woord, komt het gebruik van de termen „specu-
leeren“ en „speculatie“ vrijwel overeen.

Vrijwel, niet geheel. Want men bezigt ze ook in
makken zin. Dan duidt men er mee aan het bedrijf
van den koopman, die bij zijn in- en verkoop
te rade gaat met een vermoedelijke rijping of daling
van de prijzen der betrokken goederen. In dien
zin is zoo goed als alle handel van speculatieven
aard, of heeft hij althans in meerder of minder
mate een speculatief element.

Doch meestal gebruikt men de woorden speculeren en speculatie in meer toegespitsten zin. Men bedoelt er dan mee min of meer gewaagde ondernemingen, waartoe men zich door de mogelijkheid van groote winsten laat verlokken.

Zoo gezien, zitten er in het begrip speculatie drie elementen, die voor haar zedelijke bevoordeling, en dus voor de beantwoording van onze vraag, van beteekenis zijn.

Dat zijn: 1e. de zucht naar buitensporige winst; immers naar een winst, die buiten verhouding staat en van het bezit, dat men er voor opoffert, en van den arbeid, dien men er voor verricht; 2e. het kansspel, d.w.z. dat men, bij gemis van verwachtingen die op redelijke gronden steunen, in de toekomst van zijn handeling zich afhankelijk stelt van volkomen of zoo goed als volkomen onzekere mogelijkheden; en 3e. dat men, zonder hooger motief dan zucht naar gewin, voor een deel van zijn goed het gevaar oproept van verloren te gaan.

En nu schijnt het me buiten tegenspraak, dat elke handeling, die deze drie elementen in zich draagt, een christen volstrekt ongeoorloofd zijn.

Wat het eerste betreft — het is in strijd met den eisch van Gods heilige wet, dat onze waardeering van en onze verhouding tot het stoffelijk goed, zal worden beheerscht en geregeld door de liefde tot onzen God, door de heilige naasten, en door de heilige zelf-liefde. Want dat is alle heilzucht. Reden, waarom het Woord onzes Gods zoo rusteloos tegen alle hebzucht, en dan het meest tegen de hebzucht in den vorm van geldzucht — haar bedoelt de Schrift overal waar onze St. vert. het woord „geldgierigheid“ heeft — waarschuwt.

Wat het element van kansspel aangaat, dat er in alle speculatie schuilt, dat is, evengoed als het dobbel- en lotto-spel, een loslaten van den Vader in de hemelen, om de hand te reiken aan de heidensche godin „Fortuna“.

En wat eindelijk betreft het derde element: het zonder hooger motief in de waagschaal stellen van z'n bezit — daar schuilt de dubbele zonde in van gering-schatting van Gods gave, en van verzoeking van onzen God zelven.

En daarmee is het pleit voor elk christen beslist. Want alle uitvluchten en excepties, die men hier maakt met een beroep op gewoonte, levens- en werkkring, enz. houden voor wie inderdaad christen is, op, zodra het Woord van zijn God gesproken heeft. En het ware voor de eere van den christennaam beter, óók veiliger voor hen-zelfen, zoo zij, wien deze regel te strak en deze band te knellend is, ophielden zich christenen te noemen. Laat hen de eerlijkheid betrachten van te willen heeten naar wat ze inderdaad zijn. En dan mogen ze zich noemen zooals ze willen, als ze van den heerlijken en heiligen christennaam maar afblijven.

Intusschen — en daar dacht ik aan, toen ik zei te vreezen, dat m'n antwoord wel niet ten volle bevredigen zou — daarmee zijn de vragen en moeilijkheden, waarvoor wie God vreest ten opzichte van het kwaad, waarover wie het hier hebben, niet opgelost.

Want nu komt de vraag, waar, in de richting waarin het ligt, het speculeren begint.

Wanneer hebben we in den prikkel, die ons in den handel drijft te doen — niet meer met de onzondige begeerte naar betamelijke winst, als loon van arbeid en afstand van bezit, maar met hebzucht? Waar begint te midden van de vele „onbekenden“ waarmee we in alles, vooral in den handel te doen hebben, het kansspel, en tot hoever behoudt het kinderlijk geloof in Gods voorzienig bestel het veld? Waar ligt de grens tusschen christelijken moed in ons ondernemen, en het roekeloos in gevaar brengen van wat de Heere ons toevertrouwd?

Dat zijn die bekende vragen naar de grenzen tusschen het geoorloofde en het verbodene, die overal opkomen, en die door niemand voor allen, en zelfs niet door allen voor één enkele zijn te beantwoorden. Die moet elk christen, bij het licht van Gods Woord en onder gebed om de verlichting en de leiding des Heiligen Geestes, voor zichzelf oplossen. De moeilijke, maar eervolle taak — en wier vervulling niet het minst dient tot volmaking van den mensch Gods en tot zijn toerusting tot alle goed werk — waartoe Gods vrijgemaakte kinderen geroepen zijn.

Laat er ons niet voor terugschrikken. Naast de vermaning: „Beproeft alle dingen, onderzoekende wat de goede en welbehagelijke wil Gods zij“, gaat de belofte: „Ik zal mijn wetten schrijven in hun binnenste“, en „Indien iemand wijsheid ontbrekt, dat hij ze van God begeere en zij zal hem geschonken worden“.

V.

K. F.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Lijn en richting.

Het moet meer dan één, die belangstelt in de zaken van ons onderwijs opgevallen zijn, dat er allerwege een roepen wordt gehoord om verbouwing aan de stichting, die „ons Christelijk onderwijs“ heet.

Het is gelukkig, dat die roep wordt vernomen.

Nu — na de pacificatie — zou stilstand in 't minst kunnen zijn.

En het is een voorrecht, dat men allerwege kan waarnemen de activiteit, die er is bij de mannen en vrouwen, die ons onderwijs — zoowel het M. O. als het M. U. L. O. en Lager — dienen. In boek en blad, in referaat en brochure, in studie en opstel komt 't het bewijs toe, dat men belang stelt in de toekomst onzer school en dat men bouwsteenen wil aandragen voor het goedgezels nog af te werken monument van Gods genade en van broedertrouw.

Kostelijke bijdragen voor ons Christelijk schoolwezen en voor onze gereformeerde opvoeding werden trouwens ook vroeger reeds geleverd. Het „Paedagogisch Tijdschrift voor het Chr. Ond.“, „de School met den Bijbel“, „het Christelijk Schoolblad“, om maar niet meer te noemen, gaven jaren lang reeds kostelijke vruchten van studie en praktische ervaring.

Onder den druk werd dat werk veelal gehoren.

En hoewel het werk er hetzelfde om is — onze dankbaarheid en waardeering stijgt er ongetwijfeld door.

Nu zullen we dan verder moeten bouwen.

* * *

Maar dan dringen zich al dadelijk eenige principiële vragen aan ons op.

Een vraag van principieel-methodischen aard moet hier wel ter eerster instantie worden beantwoord.

Men kan n.l. nu zeggen: we moeten verder. En om verder te komen is vóór alle dingen noodig, dat we nieuwe inzichten ontvangen. Dat we zien het goede, dat anderen geven, en dat overnemen.

Dat we thetisch te werk gaan en met machtige visie, vanuit één centrale gedachte, het totaal onzer beschouwingen afwerken.

Maar men kan ook een andere houding aannemen.

Men kan óók zeggen: zie eens, we moeten datgene wat we hebben zien als een kostelijk goed. We moeten onze goederen, die we bezitten, veilig stellen tegen de aanvallen van buiten. En zorgen, dat we allen, die zich aan ons onderwijs verbonden weten, in het bezit stellen van het vele, dat we hebben. Laten we bewaren.

Dan er is ook nog een derde weg.

Die van het éénedoen, maar het andere niet nalaten.

Laten we ons toch wel rekenschap geven van het groote belang van deze kwesties, juist in dezen tijd.

Er is schier geen terrein, waarop zooveel meeningen, ook onder onze menschen, botsen, dan op dat van de opvoeding.

Nu is het onbroederlijk niet alleen, maar ook onwetenschappelijk, om niet eerlijk die veelheid van meeningen te erkennen; om ze niet ernstig te toetsen.

Maar vóór we werkelijk verder bouwen kunnen, zal er omtrent deze grondgedachten ten onzent toch eensgezindheid moeten zijn. Hoe kan men bouwen op een fundament, dat geen eenheid is?

Want zeker we moeten bouwen.

Maar daartoe is ook noodig, dat we critisch ons instellen tegenover allerlei geest van den tijd en tegenover allerlei vrijgeesterij, die zich als de hoogste wetenschap aan ons aandient. Juist toch op het terrein van de opvoeding, dat weer verbonden is aan dat van de zielkunde, van de geloofsleer, van de algemeene wijsbegeerte en zoo voorts, komen zoo gemakkelijk vreemde gasten een plaatsje vragen. Men sikt er zoo genoegelijk het nieuwe, dat zich als het andere en betere aandient.

Er zijn meermalen beweringen gedaan, die men ook in onzen kring kritiekloos overnam, terwijl toch — óók kritiekloos — vroeger in denzelfden kring precies het tegenovergestelde werd beweerd. Ik bedoel nu geen strijd te ontkennen. Ook geen debat te openen. Maar ik wijs er slechts op. Wie meeleeft kan de voorbeelden zoo maar noemen.

Zóó is echter het bouwwerk in gevaar.

Het gaat niet aan, dat er omtrent de grondlijnen absoluut onderscheiden opvattingen bestaan, terwijl er met den bovenbouw wordt gewerkt, indien niet tegelijkertijd ook de eenheid ten opzichte van die fundamentele kwesties wordt gezocht.

Dan iets anders.

Door sommigen in onzen tijd wordt het betoogd: wanneer iemand als Scheler h.v. niets voor ons heeft, behooven we ook niet over hem te praten. Zoo is het h.v. mij verweten, dat ik in mijn referaat over „De tucht op school naar Ger. beginsel“ zulk een breede plaats aan diens theorie had gewijd, om dan tot de conclusie te komen, dat Scheler ons ten opzichte van de tucht niets had te zeggen.

Men zegt: waarom geeft ge dan zooveel aandacht aan hem?

Zulk een vraag wekt niet geringe verbazing.

Voorat bij iemand van Gereformeerde confessie.

Wanneer men ziet, hoeveel aandacht in het werk van anderen gewijd werd aan de bestrijding van hen, die zich wederrechtelijk een plaats wilden veroveren op ons erf; wanneer we zien welk een plaats polemieken en apologetiek inneemt in het werk van onze oudere en jongere voormannen, dan vraagt

men zich af, wat men met een dergelijke bewering bedoelt.

Of mag iemand alleen maar een schijnvrouwen maar in gevaarlijken wijsgeer behandelen op ons erf, wanneer hij het voor een deel met hem eens is? Toch zeker niet?

Zie, ook de afweer van het kwaad, dat dreigt, moet onze volle aandacht hebben.

Ook daaromtrent moet onder ons zekerheid bestaan.

* * *

En eerst wanneer we aan dien arbeid van het consolideren van het bestaande bezig zijn, hebben we recht ook met het andere: met den verbouwing, te beginnen.

En dan moet dat werk met alle kracht, en tegelijk met alle voorzichtigheid worden aangevat en doorgezet.

Met alle kracht.

Wanneer we h.v. zien, hoever in sommig opzicht onze Roomsche landgenooten al zijn gevorderd, dan kunnen we wel eens even jaloeersch zijn. Daar is organisatie en werkverdeling; daar is wijsgerige en praktische arbeid; daar is de ernstige poging om op eenmaal vastgestelden basis verder te gaan.

Zoo moet het ook bij ons worden.

Maar dan met voorzichtigheid ook.

Ook bij de Roomschen moest men soms erkennen wat te weinig kritisch te zijn geweest. Dat gaf dan achteraf moeite. En er is somwijlen meer dan enkel verspilling van tijd en arbeidskracht. Door te weinig kritisch zich te stellen tegenover de vele stroomingen van den tijd heeft men gevaar, anderen aan dien stroom over te geven.

Deze voorzichtigheid nu hebbe niet een zeker conservatisme als leidster, maar dege kennis der principia, en liefde tot de eenmaal beliden beginselen. En deze voorzichtigheid sijn mede voort uit écht wetenschappelijke zin.

Zóó alleen kan er in onzen arbeid lijn en richting blijven.

* * *

Dat nu bij het handelen over een onderwerp in den kring van meer eenvoudigen als vanzelf op den voorgrond staat het spreken over datgene, waarin eenheid moet worden verkregen, zal duidelijk zijn.

Immers daar is men op bekend terrein voor de meesten, die meeleven. De vragen, die een zekere tegenstelling in het leven riepen, interesseeren dezulken. En zij hebben er over nagedacht. Bovendien heeft men daar het volk, dat tenslotte de drager is van de groote beginselen, het volk, dat steeds zal moeten kennen datgene, dat ons verdere werk draagt. Zal dat volk niet vreemd blijven van ons werk, dan kan het juist bij het tot eenheid komen omtrent de eerste principia onschatbare diensten bewijzen.

Er leeft onder ons volk ten dezen meer gezond oordeel en principieel inzicht dan velen schijnen te denken.

En voor anderen, die meer tot de zogenaamde „intellectuelen“ behooren, voor onderwijzers en hen, die onmiddellijk met het onderwijs annex zijn, kan af en toe de verderbouw worden ontwikkeld. En zij kunnen het verkregene weer verder brengen.

Mits nu voor dat andere in dien kring belangstelling zij.

En... indien de richting en de lijn wordt gehandhaafd.

Want liever willen we nog tientallen van jaren blijven stilstaan — en waarlijk we hebben nog heel veel, dat zeer velen niet kennen — dan iets loslaten van ons kostelijk gereformeerd beginsel!

J. W.

LITERATUUR EN KUNST.

Een humoristische roman.

In ons vorige artikel handelden we over een nieuwen Duitschen roman, die, als vertegenwoordiger van een zekere richting, onze aandacht verdiende. Met dit boek („Helmuth Harrington“ van Dr. H. Papert) werd ons een andere vertaling uit het Duitsch ter bespreking gezonden, die ook tot een bepaald type behoort en daarom in deze rubriek vermelding waard is. We bedoelen de vertaling van Alice Berend's roman: Laura Hempel (vertaald door Christine Oudemans¹⁾).

In verband met een ander boek van dezelfde Schrijfster („De reis van Sebastiaan Wezel“) spraken we eerder reeds terloops over den humoristischen roman van Duitsch type. Het kan echter z'n waarde hebben, als we nog eens op die bespreking terugkomen en ietwat uitvoeriger dit roman-soort bezien, vooral nu de gestadige vermeerdering het tot een literatuur-uiting van algemeenen aard maakt.

Bij onderscheiden gelegenheden schreven we over den humor als verschijnsel in de literatuur. Daarbij legden we allen nadruk er op, dat de echte humor uit verschillende elementen bestaat, die elk voor zich tot hun volle recht moeten komen, zal van humor sprake kunnen zijn. Want niet het komieke, noch het grappige zijn de hoofdtrekken van

¹⁾ Uitg. van A. G. Schoonderboek, Laren.